

“Şiddet baskının karşısında ortaya çıktığında, kurumsallaşmış bir şiddetin reddidir. Böyle eylemler kahramanlıktır...”

Ti-Grace Atkinson

“Hayatım üzerinde çok fazla denetimi vardı... Onu vurmak için birçok sebebim var... Haklıydım! Pişman olacak bir şey yapmadım...” (Solanas, 2011). Bu cümleler feminist hareketin önemli isimlerinden, *Erkekleri Doğrama Cemiyeti*'nin yazarı Valerie Solanas'e ait. Yıl 1968, kendi hayatını savunmak amacıyla ABD'li yönetmen Andy Warhol'u öldürmeye teşebbüsten çıkarıldığı mahkemede ceza hakiminin sorularını yanıtlıyor Valerie. Kendinden emin, haklı olduğunu ısrarla vurguluyor. “Makbul kadın” dayatmalarına direnirken “makbul erkek” diye bir tanımlamanın neden olmadığı üzerine hiç konuşmadığımızı sorguluyor. Seneler geçiyor, erkek şiddetine direnen kadınların hikayesi giderek ortaklaşıyor, duyuluyor. Yıl 2012, maruz kaldığı erkek şiddetine daha fazla dayanamayan Nevin 29 Ağustos'ta Nurettin'i öldürerek başını bir çuvala koyuyor ve köy meydanındaki kahvenin önüne fırlatırken haykırıyor: “*Alın işte, namusuma uzananın kellesi!*” Kendi hayatına sahip çıkmak, yaşamına devam edebilmek için öldürmek zorunda bırakılan bir kadının, Nevin'in hikayesi de işte böyle sonlanıyor. Önce köy mahkemesinin önüne çıkıyor, sonraysa devletin yüce mahkemesinin önüne...

Yıl 2015, yılın ilk altı ayında bilinen rakamlara göre 144 kadın erkekler tarafından öldürüldü. Pek çok kadın tacize, tecavüze, şiddete maruz kaldı, sustu ya da susmaya zorlandı. Ama pek çok kadın da öfkeleni, öfkelenmeyi öğrendi, öfkesini kullanabilmeyi öğrendi. Kendi canını korumak için öfkeli olmayı tercih etti ve erkek şiddetine direndi. 2015'in Temmuz ayında Çilem'in öfkesini hepimiz duyduk: “*Hep kadınlar mı ölecek, biraz da erkekler ölsün.*” Tıpkı Nevin'in, Yasemin'in, Fatma'nın ve daha pek çok direnen kadının öfkelerini duyduğumuz gibi. Artık daha fazla kadın erkek şiddetine, baskıya ve toplumdaki patriyarkal denetime karşı mücadele ediyor. Daha fazla kadın öfkeleriyle erkek şiddetine direniyor ve kadın mücadelesini güçlendiriyor.

Başkaldıran, isyan eden kadınları görüyor musunuz?

Yüksek tavanlı aydınlık odalarda ya da çatlamış pencereli tek göz odalarda yaşanan şiddetin aynı olduğunu biliyoruz. Şiddet ister fiziksel ister ekonomik, cinsel ya da psikolojik olsun, biz kadınlar erkek şiddetinin her türlüyle mücadele etme yollarını kendimiz geliştiriyoruz. Türlü türlü savunma yöntemleri öğreniyor, canımıza tak ettiği noktada ise hayatlarımızı kontrol altında tutanlara karşı isyan ediyoruz. Şimdilerde, kadınların hayatlarına sahip çıkma hikayelerini daha çok duyar olduk. Yanı sıra kadın cinayetlerine ortak olmak istemedikleri için direnen, hayatlarını tehlikeye atan, suça katılmayı reddeden insanların da göstermiş oldukları dayanışmaya daha çok tanıklık etmeye başladık.

İstanbul Feminist Kolektif (İFK) olarak kadına yönelik erkek şiddetini önlemek ve bu şiddeti engellemek için uzun yıllardır mücadele ediyoruz. Bu mücadeleyi, erkek şiddetine karşı kadın dayanışmasıyla güçlendiriyoruz. Her gün en az üç defa karşılaştığımız kadın cinayeti haberlerini okurken, davalarını takip ederken kadınların hayat hikayelerinde, öldürmeye kadar varan erkek şiddetinin hakaretle ya da tek bir tokatla başladığını görüyoruz. Pek çok kadının yaşadıklarının en az bir yakını tarafından bilindiğini, kimilerinin savcılığa giderek şikayetçi olduğunu, kimilerinin ise bir dönem sığınakta kaldıkları ya da koruma kararı aldıklarını biliyoruz.

Ancak bu kadınların ne kadar öfkeleniğini, hangi noktada hayatlarına sahip çıkmaya karar verdiklerini hiçbirimiz bilmiyoruz çünkü ana akım medyayı takip ediyoruz. Medyanın bize sunduğu veriler doğrultusunda konuşuyor, düşünüyoruz. İFK olarak Ocak ayından bu yana erkek şiddetine direnen kadınların hikayelerini derlemeye çalışıyoruz. *Kadınlar Hayatlarına Sahip Çıkıyor* aylık raporlarıyla cinsiyetçi haberlerin arasından kadınların hayatlarını savunma hikayelerini çekip almaya özen gösteriyoruz. Kadınların yıllarca gördükleri şiddet sonucu, kendilerini korumak için cinayet işlediklerini söyledikleri savunmalarının, gazete satırlarında tek cümleyle geçiştirilerek birer “iddia” olarak kalmasını reddediyor ve kadınların hayatlarını savunma hakkına sahip çıkıyoruz. Bu derlemeyle ayrıca, meşru müdafaa şeklinde işlenen cinayet ve yaralamaya ilişkin süren davalar ve yargı kararlarına ilişkin haberlere, kendini savunma amacıyla uygulanan şiddete ve konuya ilişkin yapılan eylemlere de yer veriyoruz.

Hep söylediğimiz gibi şiddet uygulayan erkekler engellenmediği için kadınlar, kendilerini korumak adına şiddete başvurmak zorunda kalıyorlar. Kadınların erkek şiddetine karşı çaresiz bırakıldığı erkek egemen sistemde, kurumsallaşan şiddeti reddeden kadınların kendini kurtarmak adına yaptığı her savunma bir meşru müdafaadır ve bu tavrın hukuktaki karşılığı cezasızlık olmalıdır! Bu bir kahramanlık hikayesi değil, direniş hikayesidir! Erkek şiddetine karşı mücadelemizi büyütme için kadınların bu direnişini görünür kılmak istiyoruz! Böylece erkek şiddetine karşı direnen kadınların, başka kadınlara nasıl haklı bir güç ve cesaret verdiklerini görüyor, duyuyoruz. Bu metinde, *Kadınlar Hayatlarına Sahip Çıkıyor* raporunun 6 aylık verilerini raporda yer verdiğimiz bölümler üzerinden derledik.

KADINLAR ERKEK ŞİDDETİNE DİRENİYOR!

Gün geçtikçe çok daha fazla sayıda kadın hayatına sahip çıkıyor, erkek egemenliğine direniyor. Kendine yeni bir hayat kuruyor. Erkek şiddetine karşı kendini savunuyor. Tüm bu karşı çıkışların erkek şiddetini artırıcı etkisi olsa da, kadınlar istemedikleri bir hayata artık 'hayır' diyor. Bazen bu direnişlerinde katlediliyorlar. Bazen de şiddet uygulayan erkeğe şiddetle karşılık veriyor, onu yaralıyor, öldürülmek için öldürüyor.

2015 yılının ilk 6 ayında kadınlar **14 erkeği öldürmüş, 17 erkeği de yaralamış**. Öldürülen erkeklerin tümü kadınların tanıdıkları erkekler, **bazen kocaları, bazen sevgilileri, bazen eski sevgili ya da kocaları**. Kadınların bir kısmı öldürdükten sonra kendisi teslim olmuş ve basına yansıdığı kadarıyla "pişmanım" diyen neredeyse yok. Kadınların hissettiği anlık bir cinnet değil. Kadınlar kendilerine başka bir yol bırakılmadığının farkındalar. Bazen yıllar süren şiddeti durdurmak için başka bir yol bulamamanın birikimi ve kararlılığı, bazen de kendilerini öldürecek erkekten kendi hayatlarını korumak için ani bir hamle kadınları öldürmeye götüren.

Yaralanan **17 erkekten, sadece 5'i kendilerini yaralayan kadınları tanımıyor**. Bu erkekler gece vardiyadan çıkan kadını evine kadar takip edip zorla eve girmek isteyen erkekler. Bu erkekler tüm kamusal alanlar onların gibi davranıp meydana, sokakta, otobüste kadınlara dokunan, sarkıntılık eden, laf atan erkekler. Kadınların **tanıdıkları erkeklerle yine çoğunlukla eski ve yeni kocalar, sevgililer**. Ancak, bazen kadınlar çevrelerindeki diğer kadınları korumak için de erkeklere karşı geliyor, bu karşılarındaki erkeği durdurmaya yetmezse onlara saldırıyor, yaralıyor. Annesini korumak için babasını, kız kardeşini korumak için kardeşinin eski sevgilisini yaralayan iki kadının haberi de son 6 ayda karşımıza çıkan örneklerdi.

Toplum nezdinde infial yaratmış örneklerin dahi erkekler nezdinde caydırıcı olmaması ise yaşanan olayların kaynağının doğru tanımlanması ve önleyici ve cezalandırıcı mekanizmaların kadınlar lehine oluşturulması gereğini kanıtıyor. Konya'da bir üniversite öğrencisinin minibüs şoförü tarafından "yeni bir Özgecan" olmakla tehdit edilmesi ve genç kadının telefonunun çalması üzerine minibüsten inmenin yolunu bulabilmesi tam da buna örnek. Artık giderek daha çok sayıda kadın şiddet dolu 'sıcak aile yuva'sının farkına varıyor. Boşanıyor. Ölüm pahasına yeni bir yaşamın yolunu kurmaya çalışıyor. Kimi zaman da meşru müdafaasını yapıyor.

ERKEK ADALETLE MÜCADELE EDERKEN "GERÇEK" ADALETİN PEŞİNDE!

Rapordaki bölümlerden bir diğeri, Devam Eden Meşru Müdafaa Davaları ve Yargı Kararları başlığını taşıyor. Bu bölümde bir erkeği yaralamak ya da öldürmekten yargılanan kadınların devam eden duruşmalarını derliyor, takip ettiğimiz davaların ayrıntılarına yer veriyoruz. Ayrıca, herhangi cinsel saldırı, taciz ya da erkek şiddeti olayıyla ilgili raporun içeriğine uygun haberler de bu bölümde yer alıyor.

Son 6 ayda bu bölümde yer alan haberlere baktığımızda 2015'ten önceki olaylara ilişkin görülen ve devam eden davaların çoğunlukta olduğunu söyleyebiliriz. 2015'in ilk 6 ayında derlediğimiz haberlere göre, bu davalara ilişkin verilen toplam 15 karar bulunuyor. Bu kararların **8'i kendini savunmak amacıyla öldürme, 1'i yaralamaya** ilişkin görülen davalarda verildi. Bu **9 kararın 5'inde haksız tahrik**, yalnızca birinde tahrik indiriminin yanında iyi hal indirimi uygulandı- ki bu şekilde 23 yıllık evliliği boyunca şiddetine maruz kaldığı kocasını öldürmek zorunda kalan Fatma'nın müebbet hapis cezası 18 yıl 4 aya düşürüldü. Bu davaların **3'ünde hiçbir indirim yok**. Meşru müdafaaadan **beraat ise yalnızca 2'sinde verildi**. Beraat kararlarının biri Zonguldak diğeri Sakarya'dan gelirken, Ayşegül ve Gülfidan'ın ikisi de uzun yıllar boyunca kocaları tarafından işkenceye, şiddete maruz kalmıştı. Hiçbir indirim uygulanmayan davalardan birisi Isparta'da sürekli tehdidine maruz kaldığı tecavüzcüyü öldüren Nevin'in, diğeri de Kastamonu'da kocasını öldüren N.'in davası. 15'ten geriye kalan diğer 6 davada verilen kararlar ise cinsel saldırı, taciz ve erkek şiddetine ilişkin.

Aylar (2015)	Karar verilen dava sayısı	İndirim var	İndirim yok	Beraat var	Devam eden dava sayısı	Mahkemenin indirim talebi	Mahkemenin meşru müdafaa talebi
Ocak	3	2			4		1
Şubat	3	1		2	1		
Mart	4		2		1		
Nisan	1	1			1		
Mayıs	3	1			1		
Haziran	1		1		5	2	
Toplam	15	5	3	2	9*	2	1

Tablo: Kadınlar Hayatlarına Sahip Çıkıyor raporunda derlenen davalara ilişkin rakamlar (Ocak-Haziran 2015).

* Bazı aylarda aynı davanın farklı duruşmaları görüldüğünden toplam 13 haber içinde 9 dava bulunuyor.

2015'in ilk 6 ayında devam etmekte olan dava sayısı ise 9'du. Bunlardan **7'si öldürmeye ilişkin** görülüyor. **Yalnızca 2'sinde sanık için haksız tahrik indirimi, birinde ise meşru müdafaa gerekçesiyle beraat** isteniyor. Görüldüğü gibi, yargı kadınların sistematik erkek şiddeti karşısında kendini savunma zorunluluğunu meşru müdafaa olarak görmüyor, **"öldürmeseydi öldürülecekti"** diyemiyor. Oysa, kadınlar mahkemelerdeki ifadelerinde erkek katiller gibi indirim yarışına girmiyorlar, 'iyi hal' indirimi kapmak için takım elbiseyle duruşmaya gelip 'pişmanım' demiyorlar. Zaten erkeklere tecavüz, cinayet ya da tacizden yargılandıkları hemen her davada 'iyi hal' indirimi verilirken, kadınlara verilen 'iyi hal' indirimi oranı rakamlardan da açıkça anlaşılıyor. Kadınlar bu cinayetleri erkekler gibi keyfi olarak değil zorunluluktan işliyor, bunu da inkâr etmiyor. Mesela yukarıda adını andığımız Fatma, bakın duruşmada ne demiş: **"Sürekli dayak yiyordum, aldatılıyordum. Oğluma cinsel tacizde bulunuyordum. Ruh ve sinir hastası oldum sayesinde. Sonunda bana kafayı yedirtti"** (Kadınlar Hayatlarına Sahip Çıkıyor, Ocak 2015).

Son 6 ayda erkek yargının cinsiyetçi kararlarını yakından incelemek gerekirse, 15 karar içinde 3'ünün bu tanımı karşılar nitelikte "yüz kızartıcı" olduğunu görüyoruz. Bu olaylardan örnek vermek gerekirse:

İstanbul'da bir kadın, kocasının şiddetine karşı kendini savunmak için yumruk atıp adamı bıçakla tehdit ediyor. Adam ise kadını bıçakla yaralıyor. İstanbul 13. Asliye Ceza Mahkemesi kadına 'eşe karşı basit yaralama' ve 'silahla tehdit' suçlarından, erkeğe ise yalnızca 'eşe karşı basit yaralama' suçundan dava açıyor. Yani, mahkeme kadının attığı yumrukla erkeğin bıçaklamasını bir tutuyor. Mart'ta sona eren yargılama sonucunda adama 5 ay hapis cezası verilirken, kadın 2 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum ediliyor.

KADINLAR HAYATLARINA SAHİP ÇIKIYOR!

Ocak-Haziran 2015

Yıllardır kocasından şiddet gören, sürekli ölüm tehdidine maruz kalan, ailesi tarafından reddedilen ve gidecek yeri olmayan kadın bir gün çocuğuyla birlikte şiddete maruz kalınca komşuya sığınmak zorunda kalıyor. Polislerin çağırılması üzerine olay adliyeye intikal ederken, hem kadın hem de erkek için Adli Tıp'tan rapor isteniyor. Kadına verilen raporda şiddetin birçok izine rastlanırken, adamın elinde ise sert attığı yumruğun yol açtığı çizik rapor ediliyor. Ankara 13. Asliye Ceza Mahkemesi, başka bir araştırma yapmaya gerek görmeden ikisine de 120 gün adli para cezası veriyor. Heyet, kocanın kadını tehdit ettiğine dair bir kanıt olmadığını söylüyor.

Erkek yargının kadınların aleyhine kararları çoğunlukla bizi yanıltmasa da bazen sevindirici gelişmeler de karşımıza çıkıyor. Bu 15 karar içinde 3 tanesi de **“yüzümüzü güldürenler”** kategorisindeki örnek kararlardan. Bu kararlara nadiren rastladığımızdan hepsine yer vermek iyi olacak.

Bursa'da yaşayan, 20 yıldır evli olup 3 yıldır ayrı yaşayan kadının kocası evini basıp kadına tecavüz etmeye kalkıyor. Kadının aldığı raporlardan suç sabitlense de Yargıtay'ın “cinsel saldırı suçunun eşe karşı işlenmesi suç olarak düzenlenmemiştir” şeklindeki kararı sebebiyle tecavüzcü adam serbest bırakılıyor. Adamın hiçbir ceza almaması üzerine Hakim, adam hakkında ‘eşe karşı yaralama’dan suç duyurusunda bulunulmasına karar veriyor.

Bir kadına kendisini sürekli taciz ve tehdit eden adamın kardeşine, “Abine sahip çık, bıraksın peşimi. Bir geceleri evimi aramadığı kalmıştı, onu da yaptı. Mahkemeye verdim, hapis cezası alacak” şeklindeki mesajından hakkında tehdit davası açılıyor. Savcı takipsizlik verirken 8 Mart günü verilen kararda mahkeme bunu tehditten ziyade, “Bir erkeğin bitmek tükenmek bilmeyen takip ve tacizlerine maruz kalan bir kadının isyanı” şeklinde yorumluyor.

Yüzümüzü güldüren diğer örnek ise, geçmiş aylarda okuduğunuz haberlerden anımsayacağınız hakim bir kadının sözleri:

Hopa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada okul müdürü taciz ettiği öğretmen hakkında, “Gece saatinde benimle aynı arabada gezebilmiştir, o saatte dışarı çıkabilmiştir” deyince kadın hakim, “Erkek gece dışarı çıkınca sorun olmuyor, kadın çıkınca sorun olabiliyor mu demek istiyorsunuz?” diye çıkışıyor. Müdürün öğretmeni taciz ettiğini inkar etmesi üzerine ise, “Bir kadın hayır dedikten sonra bitmiştir. Onun hayır demesi üzerine ısrar ettiysen bu tacizdir,” diyerek yüreklerimize su serpiyor.

ERKEK ŞİDDETİNE KARŞI DAYANIŞMA EYLEMLERİ

Türkiye’de kadınlar 1987’de Yoğurtçu Parkı’nda yapılan Dayağa Karşı Dayanışma yürüyüşünden bu yana erkek şiddetine karşı yürüttükleri dayanışmayı sokak eylemliliklerine taşıyorlar. Erkek şiddetinin, kadın cinayetlerinin politik olduğunu türlü eylemlilik biçimleriyle gösteriyor, dayanışma ve mücadelelerini görünür kılıyorlar. Ocak ayından bu yana derlediğimiz rapora, hayatını savunan kadınlarla dayanışma eylemliliklerini de ekledik. Türkiye’nin farklı şehirlerinden pek çok kadın, hayatlarını savunmak için kendisine şiddet uygulayan erkeği öldürmek zorunda kalan ve şu an cezaevinde olan kadınlara yılbaşında “yeni yıla girerken erkek şiddetine direnen kadınlara selam olsun!” diyen dayanışma kartları gönderdik. Dersim’de kadınları taciz eden Hayri Güler kadınlar tarafından sokakta dövülerek cezalandırıldı. Yasemin’in devam etmekte olan davasına katılarak Yasemin ile dayanışma kurduk, meşru müdafaadan tahliye edilmesini talep ettik Nevin’in aldığı cezaya isyan edip sokaklara döküldük, Nevin için çarşafı boyayarak “Kadınlara adalet için, yaşadığımız adaletsizlikleri çarşaf çarşaf ortaya döküyoruz!” dedik. Erkek şiddetine isyanımızla, kadın dayanışmamızla, örgütlü mücadelemizle sokaklarda olmaya devam ediyoruz!

ŞİDDETİ İZLEME MÜDAHİL OL

Kadın cinayetleri bir günde ortaya çıkmıyor. Cinayetlere giden yolda kadınlar uzun yıllar sistematik erkek şiddetine maruz kalıyorlar. Erkek şiddetini izlemek, müdahil olmamak kadınları güçsüzeleştirdiği gibi fail erkekleri cesaretlendiriyor. Şiddet, taciz ve tecavüze tanıklık edenlerin müdahalede bulunmaması suça ortak olmaktır. Yıllarca erkek şiddetine tanıklık edenler “aile içinde - karı koca arasında olur böyle şeyler” dedikçe daha fazla kadın öldürüldü. Müdahil olunmadıkça kadınlar kendilerini çaresiz hissettiler, erkekler ise uyguladıkları şiddetin meşruiyetinden daha da emin oldular. İzlemeyip müdahil olduğunda, kadınlarla dayanışma kurulduğunda ise kadınların güçlendiğini, şiddetin / erkeklerin engellenebildiğini görüyoruz. Bu nedenle raporumuza şiddeti izlemeyip müdahil olan örnekleri de eklemek, dayanışmanın mümkün olduğunu göstermek istedik.

Ocak ayından bu yana basına yansıyan haberler içerisinde karşılaştığımız müdahillik örneklerinde sokak ortasında dövülen kadınların çevreden gelen müdahaleler sonucu hayatta kaldığını, tecavüz girişimlerinin ihbar edilmesiyle engellenebildiğini, Muğla’da Feride’nin yaşadıklarında gördüğümüz üzere kaçırılan bir kadının kurtarılabildiğini gördük.

Kadınların, erkek şiddetinden uzak hayatlar kurabilmesi herkesin sorumluluğu. Bu nedenle herkesi erkek şiddetine karşı sessiz kalmamaya, müdahil olmaya çağırıyoruz.